

ISTRA@UVA^KI CENTAR
ZA GRAVANSKO OP[TESTVO
Borka Tal eski 11/2, Skopje MK-1000
Republ i ka Makedoni ja
Tel : +389.2.321.7940/Faks: +389.2.321.7940

European Roma Rights Centre
P.O. Box 906/93, 1386 Budapest 62, Hungary
www.errc.org
Tel : +36.1.413.2200/Faks: +36.1.413.2201

6 juli 2007

Do:

G. Ni kol a Gruevski
Pretsedatel na VI adata na Republ i ka Makedoni ja
ul . I I i ndenska bb, Skopje 1000, Republ i ka Makedoni ja
Faks: +389 2 3112 561

G. Mi hajl o Manevski
Mi ni ster za pravda
ul . Di mi tri e ^upovski 9, Skopje 1000, Republ i ka Makedoni ja
Faks: + 389 2 3226-975

G-ca Gordana Jankul ovska
Mi ni sterka za vnatre{ ni raboti
ul . Di m~e Mi r~ev bb, 1000 Skopje, Republ i ka Makedoni ja
Faks: +389 2 3142 434

G. Qubi { a Georgi evski
Pretsedatel na Sobrani eto na Republ i ka Makedoni ja
ul . 11 oktombri bb, Skopje 1000, Republ i ka Makedoni ja
Faks: + 389 2 3111-675

Koordi natori na prateni ~ki te grupi vo Sobrani eto na RM
ul . 11 oktombri bb, Skopje 1000, Republ i ka Makedoni ja
Faks: + 389 2 3111-675

G. Qup~o [vrgovski
Javen obvi ni tel na Republ i ka Makedoni ja
ul . Krste Mi si rkov bb, Skopje 1000, Republ i ka Makedoni ja
Faks: + 389 2 3219-866

G. I xet Memeti
Naroden pravobrani tel
ul . Di mi tri e ^upovski 2, Skopje 1000, Republ i ka Makedoni ja
Faks: + 389 2 3129-359

Predmet: Se baraat i zmeni vo Predl ogot za donesuvawe zakon za javното obvi ni tel stvo

Po-ituveni ekselenci

Istrauvaki ot centar za grajansko op{testvo (ICGO) i Evropski ot centar za prava na Romi te / European Roma Rights Centre (ERRC) Vipi {uvaat denes, zalagaj}i se za izmena na Predlogot za donesuvawe zakon za javnoto obvinitelstvo so cel da se odstranat postoe-ki te nedostatoci vo pogled na navremena i efektivna za{titita {to javni otobvinitel ja dava na grajani koi bile o{teteni so krivi-no delo.

ICGO e nevladina organizacija posvetena na unapreduvawe i za{titita na ~ovekovi te prava, vladeveto na pravoto i demokratijata. ERRC e me|unarodna pravna organizacija od javen interes koja se bori protiv zloupotrebi na ~ovekovi te prava na Romi te.

Postoe-ki ot zakon za javnoto obvinitelstvo, kako i predlogot za donesuvawe zakon za javnoto obvinitelstvo za koj naskoro treba da se rasprava vo Sobranieto na Republika Makedonija, ne sodrat odredbi koi nalagaat obvrskana javnoto obvinitelstvo (JO) da dade informacii vo razumen rok na barawena o{teteni otvo odnos na toa dali javnoto obvinitelstvo pobaralo da se povedi straga, podnelo obvinitel en akt ili obvinitel en predlog ili ja otfrilio krivinata prijava.

Ova e posebno v`no vo vrska so ~len 56 st. 1 od Zakonot za krivinata postapka (pre-isten tekst od 2005 godina), koj glasi: "Koga javni otobvinitel }e najde deka nema osnova da go prezeme goneweto za krivi-no delo za koe se goni poslubena dol`nost, ili koga }e najde deka nema osnova da go prezeme goneweto protiv nekoj od prijaveni te sou-esnici, dol`ene vo rok od osumdena za toa da go izvesti o{teteni ot¹ i da go upati deka sami otmo`e da go prezeme goneweto (...)."

So ogledna toa {to postoe-ki ot zakon za javnoto obvinitelstvo i predlogot za donesuvawe zakon koj e vo faza na razgl eduvawe ne predviduvaat vremenski rokovi za istr auvawe na navodite i izvestuvawe na o{teteni ot zaishodot, vo otsustvo na takvo izvestuvawe o{teteni otmo`e da go izgubi pravoto i mo`nosta da go prezeme goneweto kako supsidijaren tu`itel. Ottamu, ako javnoto obvinitelstvo ne dejstvuvapo podnesuvawena krivinata prijava vo nerazumno dolgi vremenski periodi, toa mo`e da dovede do popre-uvawena pravdata i do mo`na nekaznivost na lica protiv koi bile podneseni krivini prijavi poradi nastapuvawena zastarenost na krivi-no gonewe za odredeno krivi-no delo i dogubewena mo`nosta o{teteni ot da podnese supsidijarna tu`ba vo krivinata postapka.

Vsu`nost, tokmu ovoj problem se javi vo Republika Makedonija vo minatoto, osobeno vo vrska so krivini prijavi podneseni protiv vraboteni vo dr`avni organi. Spored iskustvoto na ICGO/ERRC, makedonskite javni obvinitelstva ~esto ne dejstvuvavo vo razumen vremenski period po dobivawena na krivini prijavi koi se podneseni protiv lica vraboteni vo Ministarstvoto za vnatre{ni raboti (polijajci) vo vrska so ~len 142 od Krivini ot zakoni k (ma-ewe i drugo surovo, ne-ove-no ili poni`uva-ko postapuvawe i kaznuvawe).²

Spored informacii te na ICGO, ERRC i drugi doma{ni i me|unarodni organizacii za ~ovekovi prava, dolgotrajnata neaktivnost na javnoto obvinitelstvo doveduva do nekaznuvawena javni slubenici vo nekoj krivini predmeti. Komitetot za spre-uvawena ma-ewe i ne-ove-no ili poni`uva-ko postapuvawe ili kaznuvawe (CPT) na Sovetot na Evropa go zabele`a ovoj problem vo svoite izve{tai od periodi-ni te poseti na Republika Makedonija i im dade preporaki na vlasti te na Republika Makedonija za podobruvawena ova sostojba.

¹ Od prakti-ni pri-ni avtorite na pismoto vo angliskata verzija go upotrebuvaat zborot "victim" (voobi-aen vo angliskata terminologija), namesto da pravat bukvalen prevod na zborot "o{teten".

² Nepovredli vosta na fizi-ki ot i moralni otintegritet (garantirana vo ~len 11 st. 1 od Ustavot na Republika Makedonija) i zabranata na ma-ewe (garantirana vo ~len 11 st. 2 od Ustavot) i ~len 3 od Evropskata Konvencija za za{titita na ~ovekovi te prava i osnovni te slobodi - EK^P, ratifikuвана od Republika Makedonija vo 1997 godina) e apsolutna, {to zna-i deka ne mo`e da se derogiravo bilo kakvi okolnosti (spored ~len 15 st. 2 od EK^P). Vo svoite presudi Evropski ot sud za ~ovekovi prava (ES^P) postojano go potvrduva apsolutni ot karakter na pravoto od ~len 3, naglasuvaj}i deka ma-eweto ne mo`e da se opravda duri ni zaradi borba so kriminalot ili terori zmot.

I CGO i ERRC smetaat deka makedonski te vlasti mora at da sozdatat pravni uslovi za *navremeno funkcioni rawe* na javnoto obvi ni tel stvo, pravej}i go ot-etno kon gra|ani te koi i maat pravo na efekti ven praven lek, { to nal aga navremeno vodewe na postapki te.

^I en 3 od Evropskata konvencija za -ovekovi prava im nametnuva na dr`avite dogovorni -ki obvraska da sprovedat efektiivna (delotvorna) slu`bena istraga za navodite za seri ozno mal treti rawe, koja mo`e da dovede do i denti f i kuvawe i kaznuvawe na onie koi se odgovorni.³ Ovaa obvraska e dopolneta so -I en 13, koj bara da ima efekti ven (del otvoren) praven lek, { to nal aga podnosi tel ot na krivi -nata prijava da ima efekti ven pristap do istra`niot proces i do isplata na nadomest, koga toa e soodvetno.

Bi zabele`ale deka Evropski ot sud za -ovekovi prava (ES^P) razgl eduva{ e nekol ku predmeti protiv Republ i ka Makedoni ja, vo koi apl i kanti te naveduua povredi na ovie -I enovi. Pred -etiri meseci, vo predmetot *Ja{ar protiv Republi ka Makedoni ja*, zastapuvan od ERRC i g. Jordan Maxunarov, advokat od Republ i ka Makedoni ja, ES^P utvrdi "procedural na" povreda na -I en 3 poradi nedostatokot na del otvorna istraga za navodite na apl i kantot vo odnos na polici skata brutalnost, bi dej}i makedonski te vlasti ne gi istra`ile dovolno ili ne donele odluka za su{tinata na navodite od krivi -nata prijava podnesena od apl i kantot protiv polici cajci.⁴ Vo dva drugi predmeti⁵ za koi vo momentov e vo tek postapka pred ES^P, ERRC tvrdi deka nedostatokot na efektiivna istraga za navodite deka i mal o mal treti rawe od polici jata i nedostatokot na efekti ven praven lek poradi neakti vnosta na obvi ni tel ot i male za posl edica toa { to na apl i kantot mu bile uskratene mo`nost za krivi -no gonewe, efekti ven pristap do krivi -nata postapka i mo`nost vo nejzini ot tek da pri javi ot{ tetno pobaruvawe.

Po-ituva ni eksel enci i

I CGO i ERRC baraat od makedonski te vlasti, osobeno od Mi ni sterstvoto za pravda i Sobrani eto na Republ i ka Makedoni ja, da go revidi raat predlogot za donesuvawe zakon za javnoto obvi ni tel stvo koj momental no se razgl eduva, so cel da gi ispol nat svote me|unarodni obvrski od obl asta na -ovekovi te prava, kako i obvrskata od -I en 5 st. 1 od isti ot predlog za donesuvawe zakon JO da "(...) gi po-ituva i za{tituva slobodite i pravata na -ovekot i gra|ani not (...)", taka { to, me|u drugoto, }e se predvi di efekti ven praven lek za poedinci zasegnati od neakti vnosta na javnoto obvi ni tel stvo i kazneni odredbi za (pripadnici na) polici jata vo slu-aj na nesorabotuvawe so javnoto obvi ni tel stvo.

I CGO i ERRC predl aga at vo predl ogot za donesuvawe zakon za javnoto obvi ni tel stvo da se vnese sl edni ov tekst:

"(1) Lice koe tvrdi deka e o{teteno so krivi -noto delo ili negov opolnomo{ten zastapnik ima pravo da pobara informaci i za postapuvaweto na javnoto obvi ni tel stvo po podnesuvawe na krivi -nata prijava. Javnoto obvi ni tel stvo e dol`no da mu gi dostavi baranite informaci i vo rok od 15 dena, a vo slu-aj toa da ne bide napraveno, o{teteni ot mo`e da se `ali do javni ot obvi ni tel vo Osnovnoto javno obvi ni tel stvo, povi soki ot javen obvi ni tel i do Sovetot na javni obvi ni tel i na Republ i ka Makedoni ja.

³ *Asenov i drugi protiv Bugari ja*, apl . br. 24760/94.

⁴ ES^P nagl asi deka "osobeno i znenaduva toa {to javni ot obvi ni tel ne prezel istra`ni merki otkako ja primil krivi -nata prijava". Sudot isto taka zabele`a deka "doma{ni te vlasti ne prezele merki da gi i denti f ikuvaat licata koi bile prisutni koga apl i kantot bil li{en od sloboda ili koga mu bile naneseni telesni te povredi, ni tu pak ima i ndi kaci ja deka bilo koj svedok, zasegnati polici cajci ili lekarot koj go pregl edal apl i kantot bile sosl u{ani vo vraska so povredite na apl i kantot. Ponatamu, javni ot obvi ni tel ne prezel merki da pri bavi bilo kakvi dokazi koi bi gi potvrdile ili koi bi im protivre- ele na navodite i zneseni od apl i kantot vo odnos na navodnoto mal treti rawe (...). Pokraj toa, neakti vnosta na obvi ni tel ot go spre-ila apl i kantot da go prezeme krivi -noto gonewe kako supsi dijaren tu`itel i mu go uskratilo pristapot do posl edovatel nata postapka pred sudot."

⁵ *Xel adi nov i drugi protiv Republ i ka Makedoni ja*, *Sul ejmanov protiv Republ i ka Makedoni ja*.

(2) Dokol ku od denot na podnesuvawe na krivi ~nata prijava do javnoto obvinitelstvo pominale tri meseci, javni otobvinitel e dol`en da dostavi do povi soki ot javen obvinitel i do o{ teteni ot obrazlo`eni e za pri ~ini te poradi koi ne e podignat obvinitel en akt ili obvinitel en predlog ili ne e otfrl ena krivi ~nata prijava.

(3) Javni otobvinitel e dol`en da donese odluka za podigawe na obvinitel en akt ili obvinitel en predlog, ili za otfrl awe na krivi ~nata prijava vo rok od:

a) { est meseci od denot na podnesuvawe na krivi ~na prijava do javnoto obvinitelstvo, osven ako postojat i sklu-i tel ni okolnosti;

b) edna godina vo sl o`eni predmeti, koga na javnoto obvinitelstvo mu e potrebno u{ te vreme za otkri vawe na stori tel i te, ili koga i stragata e vo tek i kade { to postojat i sklu-i tel ni okolnosti, pod uslov nadle`ni ot javen obvinitel odnosno negov zamenik da dostavi obrazlo`eno barawe do povi soki ot javen obvinitel i isti ot da go pri f ati baraweto, ako toa e potrebno zaradi otkri vawe na stori tel i te ili zaradi zavr{ uvawe na i stragata.

(4) Odlukata na javnoto obvinitelstvo da podnese obvinitel en akt ili obvinitel en predlog pred sudot ili da ja otfrl i krivi ~nata prijava mora da se donese vo pokratok rok ako toa e neophodno poradi opasnost od nastapuvawe na apsolutna zastarenost na krivi ~no gonewe, { to bi go onevozmo` ilo krivi ~noto gonewe.

5) Javni otobvinitel vo osnovnoto javno obvinitelstvo, povi soki ot javen obvinitel ili Sovetot na javni obvinitel i na Republ i ka Makedoni ja, po svoja i ni ci jati va ili po ` al ba na o{ teteni ot vo odnos na neakti vnosta na nadle`ni ot javen obvinitel odnosno zamenik javen obvinitel, se ovl asteni da go sankcioni raat neakti vni ot javen obvinitel odnosno zameni k javen obvinitel vo sogl asnost so ovoj i drugi te va` e-ki zakoni ."

Dobredojdena e mo` nosta za ponatamo{ na di skusi ja za ova pra{ awe so Vas I i ~no

I skreno

Suad Mi si ni
I zvr{ en di rektor
I stra` uva~ki centar za gra|ansko op{ testvo

Vera Egenberger
I zvr{ en di rektor
European Roma Rights Centre

Kopi ja do:

G. Rafael Rivas Posada
Pretsedava~ na Komi tetot za ~ovekovi prava
Kancel ari ja na Vi soki ot komesar na ON za ~ovekovi prava
Kancel ari ja na ON vo @eneva / United Nations Office at Geneva
8-14, Avenue de la Paix
1211 Geneva 10, Switzerland

G. Andreas Mavrommatis
Pretsedava~ na Komi tetot proti v ma~ewe
Kancel ari ja na Vi soki ot komesar na ON za ~ovekovi prava
Kancel ari ja na ON vo @eneva / United Nations Office at Geneva
8-14, Avenue de la Paix
1211 Geneva 10, Switzerland

G. Manfred Nowak
Specijalen i zvestuvalen na ON za malver
Kancelarija na Visoki ot komesar na ON za lverkovl prava
Kancelarija na ON vo @eneva / United Nations Office at Geneva
8-14, Avenue de la Paix
1211 Geneva 10, Switzerland

G. Thomas Hammarberg
Komesar za lverkovl prava na Sovetot na Evropa
Kancelarija na Komesarot za lverkovl prava
Sovet na Evropa / Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex, France
Faks: +33 3 9021 5053

G. Vuk Jeremić
Pretsdatel na Komitetot na ministri
Oddel za izvuvawe na presudite na ES^{AP}
Generalni direktorat II - lverkovl prava
Sovet na Evropa / Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex, France
Faks: +33 (0)3 8841 2793

G. Iana Lazarova-Trajkovska
Ilen na Venecijanskata komisija
Sovet na Evropa / Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex, France
Faks: +33(0)3 8841 3738

G. Giorgio Radicati
Ief na Nabavduvalkata komisija na OBSE vo Skopje
ul. 11 oktombri 25, zgrada na QBE
MK-1000 Skopje, Republika Makedonija
Faks: + 389 2 3234 234

G. Erwan Fouere
Specijalen pretstavnik na EU, Ief na Delegacijata na EK
ul. Maršal Tito 12
MK-1000 Skopje, Republika Makedonija
Faks: + 389 2 3248 501